

Jumala ja kärsimys

Timo Eskola

Paastonaika ja pääsiäinen nostavat mediassa usein esiin kärkevän keskustelun kristinuskon sisällöstä. Englannissa kuuluisa näyttelijä ja vannoutunut ateisti Stephen Fry syytti Jumalaa kärsimyksen tuottamisesta. Suomessakin hyvin tunnettu Fry oli ollut haastateltavana televisiossa, ja yllättäen haastattelija kysyi häneltä, mitä hän sanoisi Jumalalle, jos joutuisi taivaan portille. Fry totesi kysyvänsä terävästi: ”Miten sinä kehtaat!” Miten Jumala kehtaa luoda tällaisen maailman, joka on niin täynnä kärsimystä?

Keskustelu jatkui ja esiin alkoi nousta monia ateismille tyypillisiä väitteitä. Jos Jumala on todella luonut tämän maailman, hänen täytyy olla äärimmäisen maaninen ja itseks. Toimittajan innoittamana Fry jatkoi listaansa. Näin kauhealta näyttävän maailman Jumala olisi demonisen paha (”evil”), suorastaan pahantahtoinen hirviö. Uskonnollista terminologiaa ajatellen Fry siis kuvaili jumaluutta samaan tapaan kuin kristinuskon kuvaama Jumalan vastustajaa Perkelettä.

Mistä kärsimys johtuu?

Miksi maailmassa on kärsimystä? Miksi maailma osoittautuu pahaksi ja etenkin ihmiset itse osoittautuvat toisilleen hirviöiksi? Uskonnonfilosofit ovat analysoineet aiheita aikojen saatossa monin tavoin. Fryn ensimmäinen väite on tämän analyysin perusteella melko epäjohdonmukainen ja puhujalle itselleen vaarallinen.

Kun ateisti nousee kristillistä jumaläkäsitystä vastaan – jonka todellisuuteen hän itse ei tietenkään usko – hän joutuu olettamaan, että ihmiskunta elää raakaa elämää toisia riistäen ja tappaen. Koska maailma on paha, on mahdotonta olettaa, että jokin rakkautta täynnä oleva jumaluus olisi tehnyt tämän kaiken. Mutta mitä seuraa, jos johtopäätöksenä todetaan, että Jumalaa ei ole?

Uskonnonfilosofien mukaan jäljelle jäävä vaihtoehto ei ole sen parempi. Kun ateisti, joihin myös Fry tietoisesti kuuluu, hylkää väitteensä perusteella koko jumaluskon, hänelle jää vain paha maailma. Tämä ei ensinkään helpota keskustelua. Hänen olisi yhä saatava vastaus siihen, miksi ihminen kärsii. Pitäisikö nyt ajatella, että Jumalan sijaan nimenomaan ihminen onkin demoninen hirviö, joka tuhoaa tieteen tahtoen toisia ihmisiä? Uskaltaako ateisti mennä ajatuksissaan näin pitkälle ja myöntää oman puutteellisuutensa?

Ateismin sisäisiin ristiriitoihin kuuluu se, että etenkin pinnalliseen arkiajateluun tyytyvä ateisti ei todellisuudessa edes hylkää Jumalaa. Fry ei tietenkään lyhyessä haastattelussa pohdi näin teoreettista aihetta. Itse kysymys jää kuitenkin elämään. Tarvitaanko Jumalaa ateismissa yhä sen tähden, että häntä voitaisiin syyttää maailman pahuudesta? Ajatus ei ole kovinkaan houkutteleva. Johtopäätös on kuitenkin väistämätön. Jos Jumalaa ei ole, ihmisestä itsestään tulee maailman turmelija.

Kuva: Hilpi Jenu

Jumala itse kärsii

Aiheesta nousseeseen julkiseen keskusteluun osallistunut kolumnisti Tim Stanley toi kiistaan kuitenkin myös kristillisen näkökulman. Kristinuskon ja Raamatun mukaan tämä maailmamme ei ole Jumalan luoma ihannemaailma, vaan syntiin langennut ja itsekkyydessä elävä maailma. Fryn kaltaisten ateistien käsitys kristinuskon luonteesta ja uskomuksista on melko virheellinen.

Toiseksi Stanley muistuttaa, että Jeesuksen Kristuksen kuolemasta puhuva pääsiäinen muistuttaa itse asiassa aivan toisesta näkökulmasta. Jumala ei ole ollut ahdistuksen edessä hiljaa. Hän on Pojassaan osallistunut tämän maailman kärsimykseen.

Stanley kertoo kristillisen sanoman pääpiirteitä. Kun kristityt vastaavat kysymykseen kärsimyksestä, he muistuttavat, että Jumala lähettää Kristuksen maailmaan kantamaan pahimman nöyryytyksen ja tuskan, mitä kukaan voi kokea. Juutalaisten oppineiden hylkäämänä ja roomalaisten sotilaiden ristille naulaamana hän saa kokea narimessiaan kuoleman. Tätä korostaa hänen pilkkaava nimityksensä ristin päällä, ”Juutalaisten kuningas”.

Kristinuskon julistaa, että ihmisten kärsimykseen löytyy vastaus. Se löytyy siitä, että Jumala itse tulee osalliseksi kärsimyksestä ja asettuu näin synnin, väkivallan ja ahneuden seurauksista kärsivän ihmiskunnan rinnalle. Siksi myös kristityt on kutsuttu Kristuksen seuraajina osallistumaan tämän maailman kärsimykseen ja tuomaan apua hädän keskelle.

Miten Jumala siis ”kehtaa” luoda tällaisen maailman? Voidaanko ateisteille vastata? Kysymys on väärin asetettu. Jumala loi paratiisin. Pieniä viitteitä siitä saamme vielä kokea etenkin perheen, läheisten ihmissuhteiden ja rakkauden kautta. Kaikkea tätä turmelee kuitenkin ihmisen oma itsekkyyksy, synti. Pääsiäisen ihmeellinen sanoma muistuttaa: ”Sen, joka ei synnistä tiennyt, hän meidän tähtemme teki synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi” (2. Kor. 5:21). Jumala puhuu meille ihmiselämän syvimmällä kielellä. Vapautus tämän maailman kärsimyksestä tulee Jumalan Pojan kärsimyksen kautta.